

gaar ikke at skille den virkelige Indflydelse fra Ansvar; begge Dele maa følges ad eller forsvinde samtidig.

Jeg staar paa det Standpunkt, at den Dag, alt dette gaar igennem, bør Kirkeministeriet ophæves. Jeg skulde for øvrigt ikke have noget imod, at den nuværende Kirkeminister fik Hædersnavnet Danmarks sidste Kirkeminister, og vi har fra vor Side intet som helst imod Tanken; i det Øjeblik Kirken adskilles fra Staten, kan Kirken indrette sig ganske, som den selv vil; den kan indrette sig, som den vil, med Hensyn til Provstevalg, Bispevalg o. s. v.

Man er blevet afskrækket fra Tanken om Provstevalg. Det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen har givet et Udkast, men det har ikke kunnet vinde Tilslutning. Deri gør han en rigtig Betragtning gældende, nemlig den, at da Provsten har saa meget med Skolevæsenet at gøre, kan man ikke vælge ham, uden at ogsaa Skolens Interesser bliver repræsenteret ved dette Valg. Det er en rigtig Tanke. Men er den rigtig, er den ogsaa rigtig ved Bispevalg; saa maa Skolens Interesser ogsaa komme frem ved Bispevalg.

Vi har i og for sig intet mod Bispevalg saa lidt som mod Præstevalg, tværtimod. Naar Kirken skilles fra Staten, kan den ordne sine Sager, ganske som den selv vil. Og jeg vil mene, at en fri Kirke, en Folkekirke, skilt ud fra Staten, en evangelisk-luthersk Kirke, som stod uafhængig af Staten, vilde i og for sig gøre klogt i, om den indenfor sine Rammer indrettede sig saa frisindet som muligt og navnlig sørgede for, at Mindretallene, d. v. s. nye Livsbewægelser, nye Aandsstrømme, ikke skulde bremses fra Fødselen af og ikke skulde være uden al Indflydelse.

Jeg mener, at skulde man ind paa Tanken om Bispevalg, maatte man sørge for, at Mindretallene kom til deres Ret. Samtidig med, at man i vor Tid mere og mere kommer ind paa Gennemførelsen af den almindelige Valgret, indfører man Forholdstalsvalg; man vil have, at Flertallet skal lede, men man vil ogsaa have, at Mindretallene skal høres og kunne gøre deres Indflydelse gældende. Dette sker ved Forholdstalsvalg. Der maatte altsaa ske det, at alle Biskopper i Landet blev valgt under eet paa Aaremaal ved Forholdstal. Det kunde vi fra vor Side acceptere, naar man samtidig indførte Stiftsbaandsløsning. Vi fik i 1855 Sognebaandsløsning; naar man nu indførte Stiftsbaandsløsning, kunde man lade Biskopperne blive valgt under eet paa Aaremaal efter Forholdstal. Det vilde

være ganske det samme som det, der nu sker paa det kommunale Omraade her i København, hvor Borgerrepræsentationen vælger Magistraten paa Aaremaal efter Forholdstalsvalg. Naar man indfører Stiftsbaandsløsning, saaledes at en Kirkesogmenighed kunde vælge, hvilken Biskop den vilde høre under, kunde man give Flertallet den afgørende Indflydelse paa Bispevalget samtidig med, at man beskyttede Mindretallene. I dette lille Land, hvor Samfærdselsmidlerne er saa lette, spiller det slet ingen Rolle, om en Menighed paa Fyn sorterer under en Biskop i Sydjylland. Det vilde være en frisindet Løsning, og under saadanne Vilkaar kunde vi fra vor Side meget godt tænke os at gaa ind paa Tanken om Bispevalg.

Maa jeg slutte med at sige, at den gamle grundtvigske Opfattelse, som ogsaa var Venstres, Folketingets, kirkepolitiske Opfattelse gennem 50 Aar, gik kort udtrykt ud paa, at man ved en Række kirkelige Frihedslove efterhaanden skulde løse og skille Forholdet mellem Kirke og Stat, skabe mere og mere Frihed ogsaa indenfor Folkekirkens Rammer og skabe Mulighed for frie Menighedsdannelser. Slagordet var: Frie Menigheder om frie Præster; dertil maatte ogsaa knyttes Præstefrihed, det skulde være frie Menigheder om frie Præster. Det var Grundtvigs kirkepolitiske Testamente; han lagde i den Grad Vægt derpaa, at han forudsagde, hvad der vilde ske, hvis man ikke hørte ham, og mange af hans nærmeste Venner var utilbøjelige til her at høre ham og følge ham. Han profeterede — og han var jo i mange Henseender en god Profet, f. Eks. slog det, han profeterede paa det politiske Omraade, nemlig om Grundlovsforandringen i 66, desværre til til Punkt og Prikke — paa det kirkepolitiske Omraade, at fulgte man ikke ham i hans skarpt og konsekvent gennemførte Tanke om Lejlighed til fri Menighedsdannelse, frie Menigheder om frie Præster, om fuld Frihed fra begge Sider, vilde den Bevægelse, som han var med til at rejse, dø med ham og den nærmeste Generation. Jeg maa desværre sige, at han har faaet Ret; som en virksom indflydelsesrig kirkepolitisk Bevægelse er denne Bevægelse desværre død. Om den kan genopstaa? Den skal maaske under et vist Tryk, under et vist Pres, maaske netop ind under alt det, som nu truer, for at dens Livsaander endelig kan vaagne, det vilde sandelig være paa høje Tid.

Denne Tankegang var en aandelig Tankegang, en aandig Tankegang. Man